

رده بندی و سنجش شاخص کیفیت آب تالاب انسان ساخت ناصری خرمشهر با استفاده از شاخص NSFQI

عبدالرضا حرف شنو دانشجوی کارشناسی ارشد رشته آلودگی محیط زیست دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم

و تحقیقات خوزستان - کارشناس سازمان آب و برق خوزستان

دکتر سید محمد باقر نبوی دانشیار دانشگاه علوم و فنون دریائی خرمشهر

دکتر لیلا ابراهیمی قوام آبادی مربی دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات خوزستان

چکیده

این تحقیق در محدوده زمانی زمستان ۱۳۹۰ تا تابستان ۱۳۹۱ بمنظور تعیین شاخص کیفی آب تالاب مصنوعی که در بخش شمال غرب شهر خرمشهر و به موازات جاده اصلی اهواز-خرمشهر قرار دارد، با استفاده از شاخص NSFQI انجام گردید. این تالاب از زه آب های کشاورزی شرکت های نیشکر به نام واحدهای میرزا کوچک خان و امیرکبیر که در محدوده غرب رودخانه کارون واقع هستند، تشکیل شده است. مساحت تالاب حدوداً ۱۲۰۰۰ هکتار می باشد. این تالاب در تقسیم بندی اکوسیستمهای آبی جزء اکوسیستمهای لب شور و شور قرار دارد و با توجه به نزدیکی آن به تالاب بین المللی شادگان، پذیرای تعداد بیشماری از پرندگان آبی و کنار آبی می باشد. نمونه برداری از ۱۴ ایستگاه با استفاده از روشهای استاندارد متد صورت پذیرفت. بهمین منظور پارامترهای اکسیژن محلول، فکال کلیفرم، نیترات، فسفات، دما، کدورت، کل مواد جامد محلول، BOD و pH اندازه گیری گردید. سپس با استفاده از نرم افزارهای دانشگاه ویلکس، EXCEL و SPSS شاخص کیفی محاسبه و تفسیر گردید. نتایج حاصله نشان داد که شاخص کیفی آب کلیه ایستگاههای مطالعاتی در رده متوسط (۷۰-۵۰) قرار دارد. این رده نشان می دهد که عموماً تنوع ارگانیسیمهای آبی کمتر شده و شرایط برای رشد جلبکی فراهم می شود. همچنین روند تغییرات شاخص کیفی از ایستگاههای خروجی زه آب (ورودی به تالاب) به سمت تالاب افزایشی می باشد و شاخص کیفی ایستگاههای مختلف در فصل سرد و گرم در سطح اطمینان ۹۵٪ دارای اختلاف معنی دار نمی باشند.

واژه های کلیدی: تالاب انسان ساخت خرمشهر، NSFQI، زه آب کشاورزی، صنایع نیشکر

مقدمه

طبق تعریف کنوانسیون رامسر انواع آبگیرهای مصنوعی و انسان ساخت می توانند در طبقه بندی تالاب ها جای گرفته و در صورت داشتن شرایط و معیارهای لازم، در فهرست کنوانسیون رامسر، نیز قرار میگیرند [۱]. تالاب ها یکی از زیباترین مناطق زیستی در طبیعت است که از نظر زیستگاه انواع جانوران و گیاهان و همچنین لحاظ کارکردهای مختلف هیدرولیکی، اقتصادی، اجتماعی و گردشگری دارای اهمیت بسیار بالائی هستند. از نظر جغرافیای طبیعی، تالاب به زمین های واقع در محل تداخل محیط های آبی و محیط خشکی اتلاق می شود که ویژگیهای محیط خشکی و آبی را در یک زمان دارا هستند و یا گاهی به طور فصلی در شرایط خشکی یا آبی قرار میگیرند. آب و خاک دو عنصر اساسی تالاب میباشد و بر اثر تعامل این دو عامل، نوع تالاب، کمیت و کیفیت گونه های گیاهی و جانوری و ارتباط آن با محیط های هم جوار مشخص می شود [۲]. با نظر به نزدیکی تالاب مصنوعی خرمشهر به تالاب بین المللی شادگان در حال حاضر پذیرای تعداد بیشماری از پرندگان مهاجرو بومی و تعدادی از آبیان می باشد. همچنین تاحدی باعث تلطیف آب و هوای منطقه و اشتغال اندک مردم بومی منطقه شده است. تخلیه های ناگهانی آب آن به رودخانه اروندواراضی مجاور کشاورزی در اثر شکستن دایکهای حفاظتی، گمانه زنیهای انتقال آب آن به